

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

SAMSUN SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2024 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	10
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	11
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	13
7. DENETİM BULGULARI	13
8. EKLER	40

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	6
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin Üç Yıllık (2022-2024) Seyri	7
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin Üç Yıllık (2022-2024) Seyri	7
Tablo 7: SASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket	8
Tablo 8: Su Sayacı Takılmayan Mahallelerin Listesi	28

KISALTMALAR

AATUHK: Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun

ÇTV: Çevre Temizlik Vergisi

İSKİ: İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

KDV: Katma Değer Vergisi

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

MOSİP: Mali Otomasyon Sistemi Projesi

SASKİ: Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

SCADA: Veri Tabanlı İzleme ve Kontrol Sistemi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Dış Mali Borçlara Kur Değerlemesinin Yapılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Sosyal Denge Sözleşmesine Memur ve Sözleşmeli Personelden Sendika Aidatı Kesilmesine İlişkin Hüküm Konulması

2. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

3. İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması

4. Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısında Eksikliklerin Bulunması

5. Su Kaynaklarının Daha Etkin Kullanımı İçin Öngörülen Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi

6. Taşınmazların Cins Tashihi İçin Gerekli İşlemlerin Yapılmaması

7. Devralınan Su Aboneliklerine Ait Güvence Bedellerinin İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi

8. Bazı Endüstriyel Atık Su Üreten İşletmelerin Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatlarının Geçerlilik Süresi Dolmasına Rağmen Yenileme İşlemlerinin Yapılmaması

9. Su ve Kanal Katılma Payı Alacakları ile Abonelik Bedellerinin Takip ve Tahsil İşlemlerinin Gerçekleştirilmemesi

10. İdarenin Hizmet Alanı Kapsamında Bulunan Bazı Kırsal Yerleşim Yerlerinde Abonelik İşlemlerinin Tamamlanmamış Olması

11. Kamu Kurumlarından Vadesi Geçmiş Su Alacaklarının Tahsil Edilmemesi

12. Su Faturaları Üzerinden Tahakkuk Ettirilen ÇTV Paylarının İlgili Olduğu İlçe Belediyelerine Aktarılmaması

13. Çevre Katkı Paylarının Bakanlığına Aktarılmaması

14. İdarece Kesilen Vergilerin İlgili Vergi Dairesine Gönderilmemesi

15. Yapım İşlerinde İnşaat Sigortasında Bazı Risk Kalemlerinde Muafiyet Oranlarının Yüksek Belirlenmesi

16. Yapım İşlerine İlişkin İnşaat Sigortalarının Zamanında Yapıtılmaması

17. İhale Edilen Yapım İşlerinde Mahal Listelerinin Bulunmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (SASKİ), Bakanlar Kurulunun 15.12.1994 tarih ve 94/6372 sayılı kararı ile kurulmuştur. SASKİ Genel Müdürlüğü, Samsun Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu Kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 1995 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Samsun Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler SASKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; "Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır." hükmü gereğince SASKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Samsun Büyükşehir Belediye Meclisi, SASKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Samsun Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı

Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

SASKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Devlet Personel Başkanlığı (9 Temmuz 2018 tarihinde yayımlanan 703 sayılı KHK ile 2019 yılı itibarıyla kapatılarak, tüm görevleri diğer kurumlara devredilmiştir) tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

SASKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncü maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

SASKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler istihdam edilmektedir. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	600	263
Sözleşmeli Personel	-	-
Kadrolu İşçi	387	85
Geçici İşçi	-	1
Toplam	987	349
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	994

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre SASKİ'de bağlı idare olarak Samsun Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır. Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

SASKİ'nin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod 1	Giderin Türü	GeçenYıl dan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
1	Personel Giderleri	0,00	297.436.000,00	0,00	-10.177.395,64	287.258.604,36	283.176.585,93	4.082.018,43	0,00
2	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	37.334.000,00	0,00	-1.835.458,23	35.498.541,77	34.763.585,64	734.956,13	0,00
3	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	1.460.508.000,00	217.170.000,00	171.779.803,06	1.849.457.803,06	1.833.678.935,82	15.778.867,24	0,00
4	Faiz Giderleri	0,00	255.789.000,00	0,00	105.150.000,00	360.939.000,00	360.550.559,57	388.440,43	0,00
5	Cari Transferler	0,00	37.755.000,00	0,00	-4.829.974,30	32.925.025,70	30.026.712,18	2.898.313,52	0,00
6	Sermaye Giderleri	0,00	1.351.168.000,00	323.830.000,00	-105.291.974,89	1.569.706.025,11	1.551.181.508,54	1.305.049,37	17.219.467,20
7	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
8	Borç Verme	0,00	10.000,00	0,00	5.105.000,00	5.115.000,00	5.000.000,00	115.000,00	0,00
9	Yedek Ödenek	0,00	160.000.000,00	0,00	-159.900.000,00	100.000,00	0,00	100.000,00	0,00
Toplam		0,00	3.600.000.000,00	541.000.000,00	0,00	4.141.000.000,00	4.098.377.887,68	25.402.645,12	17.219.467,20

SASKİ'nin 2024 mali yılı bütçesi ile 3.600.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup yıl içinde eklenen ek ödenekle birlikte 2024 yılı ödenek toplamı 4.141.000.000,00 TL olmuştur.

Yıl içinde 4.098.377.887,68 TL bütçe gideri yapılmış, 25.402.645,12 TL ödenek iptal edilmiştir ve 17.219.467,20 TL ödenek ertesi yıla devir edilmiştir.

SASKİ'nin 2024 yılı Bütçesi "(A) Ödenek Cetvelinde" 4.141.000.000,00 TL ödenek "(B) Gelirlerin Ekonomik Sınıflandırılması" cetvelinde ise 3.711.000.000,00 TL gelir tahmini öngörülmüş, gider bütçesindeki ödenek toplamı ile gelir bütçesinde tahmin edilen gelir toplamı arasındaki fark, Finansmanın Ekonomik Sınıflandırılması Cetvelindeki borçlanma ve borç ödemeleri karşılığı ile gösterilen 430.000.000,00 TL ile giderilmiş olup bütçe dengliği sağlanmıştır.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Oranı (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03-Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.957.404.000,00	2.908.132.505,15	422.384,65	2.907.710.120,50	98,32
04-Alınan Bağış ve Yardımlar	11.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
05- Diğer Gelirler	753.931.000,00	780.740.415,44	0,00	780.740.415,44	103,56
06-Sermaye Gelirleri	2.000,00	2.541.447,52	0,00	2.541.447,52	127072,38
08-Alacaklardan Tahsilat	2.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09-Red ve İadeler	-350.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	3.711.000.000,00	3.691.414.368,11	422.384,65	3.690.991.983,46	99,46

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %99,46 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu durumda 2024 yılı içerisinde Sermaye Gelirleri kaleminde beklenenin üzerinde (%127072,38) yükseliş gerçekleşmiştir. Sermaye Gelirleri kalemindeki artışın en önemli nedeni ise, fon satış sonrası elde edilen kar tutarının Diğer Çeşitli Menkul Varlıklar bütçe kaleminde gösterilmesi sonucunda beklenenin üzerinde yükseliş gerçekleşmiş olmasıdır. Ayrıca Samsun Büyükşehir Belediyesine taşınır satışı sonrası elde edilen gelirin Diğer Çeşitli Taşınır Satış Gelirleri bütçe kalemine yansması sonucunda sermaye gelirlerinde öngörülmeleyen artış yaşanmıştır.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe Başlangıç Ödeneği (TL)	Ek Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Toplam Ödenek (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01-Personel Giderleri	297.436.000,00	0,00	-10.177.395,64	287.258.604,36	283.176.585,93	98,58
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	37.334.000,00	0,00	-1.835.458,23	35.498.541,77	34.763.585,64	97,93
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.460.508.000,00	217.170.000,00	171.779.803,06	1.849.457.803,06	1.833.678.935,82	99,15
04- Faiz Gideri	255.789.000,00	0,00	105.150.000,00	360.939.000,00	360.550.559,57	99,89
05- Cari Transferler	37.755.000,00	0,00	-4.829.974,30	32.925.025,70	30.026.712,18	91,20
06-Sermaye Giderleri	1.351.168.000,00	323.830.000,00	-105.291.974,89	1.569.706.025,11	1.551.181.508,54	98,82
07-Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
08- Borç Verme	10.000,00	0,00	5.105.000,00	5.115.000,00	5.000.000,00	97,75
09- Yedek Ödenekler	160.000.000,00	0,00	-159.900.000,00	100.000,00	0,00	0,00
Toplam	3.600.000.000,00	541.000.000,00	0,00	4.141.000.000,00	4.098.377.887,68	98,97

2024 mali yılında planlanan mal ve hizmet alımlarının fiyatlarının artışı, içme suyu ve kanalizasyon hizmetlerine yönelik yatırım ihtiyaçlarının artması, girdi maliyetlerinin yükselmesi, şirket işçisi giderlerinin artışı sebebiyle;

29.11.2024 tarih ve 18 sayılı meclis kararı ile 541.000.000,00 TL Ek Ödenek (Ek Bütçe) yapılmış ve 3.600.000.000,00 TL başlangıç ödeneği tahmini ile birlikte toplam 4.141.000.000,00 TL ödenek tahsis edilmiştir.

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri %98,97 seviyesinde gerçekleşmiştir. Borç Verme başlangıç bütçesinde öngörülen tutar %49900 oranında aşılmıştır. Borç Verme kaleminin beklentilerin üstünde gerçekleşmesinde, Samsun Kültür Turizm Ticaret Anonim Şirketinin sermaye artırımında nakden taahhüt edilen tutarın, Kamu Ortaklıklarına ait bütçe kalemine yansıtılması etkili olmuştur. Faiz Giderleri başlangıç bütçesinde öngörülen tutar %40,96 oranında aşılmıştır. Faiz Giderlerinin beklentilerinin üzerinde gerçekleşmesinin nedeni ise çekilen kredilerin değişken faiz oranına sahip olmasıdır.

SASKİ'nin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin Üç Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	-	-
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	762.668.114,06	1.495.010.199,97	2.908.132.505,15	96,02	94,52
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	2.189.495,13	2.300,00	0,00	-99,89	-100,00
Diğer Gelirler	239.864.222,38	434.706.846,58	780.740.415,44	81,23	79,60
Sermaye Gelirleri	0,00	103.644,27	2.541.447,52	-	2352,09
Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	-	-
Toplam	1.004.721.831,57	1.929.822.990,82	3.691.414.368,11	92,08	91,28
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	3.131.372,79	494.953,76	422.384,65	-84,19	-14,66
Net Toplam	1.001.590.458,78	1.929.328.037,06	3.690.991.983,46	92,63	91,31

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 1.761.663.946,40 TL'lik (%91,31) artış gösterdiği görülmüştür. Bu çerçevede; 2023-2024 yılları arasında Sermaye Gelirlerinde 2.437.803,25 TL (%2352,09), Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerinde ise 1.413.122.305,18 TL (94,52) artış olmuştur. Sermaye Gelirleri kalemindeki artışın en önemli nedeni ise, fon satış sonrası elde edilen kar tutarının Diğer Çeşitli Menkul Varlıklar bütçe kaleminde gösterilmesi sonucu, bu gelir kaleminde beklenenin üzerinde yükseliş gerçekleşmiş olmasıdır. Ayrıca Samsun Büyükşehir Belediyesine taşınır satılması ve bu taşınır satışlarından elde edilen gelirlerin Diğer Çeşitli Taşınır Satış Gelirleri bütçe kalemine yansması da sermaye gelirlerinde artışa sebep olmuştur. Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirlerindeki artışın sebepleri ise; İdarece yeni abonelik işlemlerinin tesis edilmesi, artan abone sayısına bağlı olarak su tüketim miktarının yükselmesi ve tarifelerin enflasyon oranında aylık olarak güncellenmesidir.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin Üç Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	95.866.678,43	192.654.539,84	283.176.585,93	100,96	46,99
SGK Devlet Prim Giderleri	15.050.945,38	20.636.144,51	34.763.585,64	37,11	68,46

Mal ve Hizmet Alım Giderleri	606.999.147,63	932.998.954,32	1.833.678.935,82	53,71	96,54
Faiz Giderleri	62.585.933,27	103.489.873,81	360.550.559,57	65,36	248,39
Cari Transferler	7.681.177,07	19.034.482,58	30.026.712,18	147,81	57,75
Sermaye Giderleri	446.891.593,87	997.849.912,97	1.551.181.508,54	123,29	55,45
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	-	-
Borç Verme	0,00	0,00	5.000.000,00	-	-
Toplam	1.235.075.475,65	2.266.663.908,03	4.098.377.887,68	83,52	80,81

SASKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 1.831.713.979,65 TL (%80,81) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılı Faiz Giderleri 257.060.685,76 TL (%248,39), Mal ve Hizmet Alım Giderleri 900.679.981,50 TL (%96,54), SGK Devlet Prim Giderleri 14.127.441,13 TL (%68,46) arttığı görülmektedir. Faiz Giderlerindeki artışın temel nedeni, kullanılan kredilerin değişken faiz oranına sahip olmasıdır. Mal ve Hizmet Alım Giderlerindeki artışın sebebi, içme suyu ve kanalizasyon hizmetlerine yönelik yatırım ihtiyaçlarının artması, girdi maliyetlerinin yükselmesidir. SGK Devlet Prim Giderlerindeki artışın sebebi ise, personel maaşlarına yapılan artış sonucunda SGK prim tutarlarının yükselmiş bulunmasıdır.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın SASKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 3.743.957.859,35 TL, Faaliyet Geliri 3.822.198.528,93 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 78.240.669,58 TL, Enflasyon düzeltilmesi ile beraber Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu 2.170.994.490,71 TL olarak gerçekleşmiştir.

SASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu şirket aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 7: SASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	SASKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Samsun Kültür Turizm Tic.A.Ş.	113.053.359,20	5.652.667,96	5

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

SASKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği

hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibariyle belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Birleştirilmiş veriler defteri,
- b) Geçici ve kesin mizan,
- c) İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli,
- d) Temel mali tablolar,
 - 1) Bilanço,
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu,
 - 3) Nakit akış tablosu,
- c) Diğer mali tablolar,
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu,
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu,
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu,
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu,
 - 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu,
 - 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu,
 - 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu,
 - 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu,
 - 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu,

10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tablolarından bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin

mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, mali bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçle iç denetimi kapsayan mali ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, mali yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ile yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

31.12.2005 tarih ve 26040 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 5'inci maddesinde, iç kontrol standartlarının, merkezi uyumlaştırma görevi çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından belirlenip yayımlanacağı, kamu idarelerinin, mali ve mali olmayan tüm işlemlerinde bu standartlara uymakla ve gereğini yerine getirmekle yükümlü bulunduğu, ayrıca Kanuna ve iç kontrol standartlarına aykırı olmamak koşuluyla, idarelerce görev alanları çerçevesinde her türlü yöntem, süreç ve özellikli işlemlere ilişkin standartlar belirlenebileceği belirtilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanarak 26.12.2007 tarih ve 26738 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği ile kamu idarelerinde iç kontrol sisteminin oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi amacıyla 18 standart ve bu standartlar için gerekli 79 genel şart belirlenmiştir.

Kurumun iç kontrol sistemi hakkında bilgi edinilmesi amacıyla; ilgili mevzuat esas alınarak yapılan incelemeler sonucunda; İç kontrol sisteminin kurulması, uygulanması, izlenmesi ve geliştirilmesi yönünde, yapılan incelemeler aşağıda belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler, belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir. Risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmamıştır. İdare tarafından yetki devirleri mevzuata uygun yapılmaktadır. İdarede yapılan görevlendirmelerde, bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak görevler ayrılığı ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'a uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi, mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı hazırlanmamıştır.

İzleme Standartları

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, eylem planı hazırlanmaması, risklerin belirlenmemesi, İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kurulunun olmaması gibi nedenlerle değerlendirilmemektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. İç denetim biriminin iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresinin 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, "Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Dış Mali Borçlara Kur Değerlemesinin Yapılmaması

Avrupa Yatırım Bankası ve Alman Kalkınma Bankası kredileriyle yaptırılan projeler için alınan Avro cinsinden kredilere ay sonlarında kur güncellemelerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin “Yabancı Kaynaklara İlişkin İlkeler” başlıklı 10’uncu maddesinde, dönem sonu bilanço gününde yabancı kaynak hesaplarında kayıtlı olup, yabancı para cinsinden takip ve ödemesi yapılan tutarların değerlemeye tabi tutularak ve raporlama tarihindeki değerleriyle mali raporlarda gösterilmesi gerektiği, yabancı para cinsinden yapılan işlemler ve kur değişikliklerine ilişkin 19’uncu maddesinde yabancı para cinsinden izlenen varlıklar ve yabancı kaynakların raporlama tarihinde ilgili döviz kuru üzerinden değerlemeye tabi tutulup ve değerlendirme günündeki kur üzerinden muhasebe kayıtlarında gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 310 Cari Yılda Ödenecek Dış Mali Borçlara ilişkin 246’ncı maddesinde; bu hesapta kayıtlı tutarların, ay sonu T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden değerlemesi sonucunda ortaya çıkan kur farkı artışlarının bu hesaba alacak, 630 Giderler Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; Avrupa Yatırım Bankası ve Alman Kalkınma Bankası kredileriyle yaptırılan projeler için alınan kredilerin 31 Aralık 2024 tarihine kadar mali tabloda borcun alındığı tarihteki döviz kuru üzerinden gösterildiği, dolayısıyla cari yıl içerisinde ay sonları T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru esas alınarak oluşan kur farklarının 310 Cari Yılda Ödenecek Dış Mali Borçlar Hesabının alacağına ve 630 Giderler Hesabının borcuna kayıt yapılarak muhasebeleştirilmediği anlaşılmıştır. Örneğin aralık ayında, kur güncellemesi yapılmaması sebebiyle 310 Cari Yılda Ödenecek Dış Mali Borçlar Hesabı ve 630 Giderler Hesabı mali tablolarda olması gerekenden 72.642.146,14 TL daha düşük tutarda yer almaktadır.

Buna göre; Belediye, dış finansman kaynaklarından sağlamış olduğu ve “310-Cari Yılda Ödenecek Dış Mali Borçlar” ve “410-Dış Mali Borçlar” Hesaplarında takip ettiği dış borç yükümlülüklerini, ay sonlarında T.C. Merkez Bankası döviz satış kuru üzerinden değerlemeli ve ortaya çıkan olumsuz kur farklarını “630-Giderler” Hesabına borç kaydetmelidir. Böylelikle, hem dış borç yükümlülüklerinin mali tabloda gerçek tutar üzerinden gösterilmesi sağlanmış, hem de mali tablo kullanıcıları ve kamuoyuna saydam ve hesap verebilir bir muhasebe ve

raporlama sistemi sunulmuş olacaktır. Dış borcun, alındığı tarihteki döviz kuru üzerinden muhasebeleştirilmesi ve mali tabloda bu tutar üzerinden izlenmesi, Kurumun raporlama tarihinde ödemekle yükümlü olduğu toplam dış borç yükümlülüklerinin mali tabloda olduğundan az görünmesine, diğer bir ifadeyle Türk Lirasının değer kaybına bağlı olarak zaman içinde ortaya çıkan olumsuz kur farklarının dış borçlar üzerindeki artırıcı etkisinin bilançoda görünmemesine neden olmaktadır.

Kamu idaresi cevabında; bulgudaki tespite uygun olarak kur güncellemelerinin ay sonlarında gerçekleştireceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, Avrupa Yatırım Bankası ve Alman Kalkınma Bankası kredileriyle yaptırılan projeler için alınan kredilerin ay sonu döviz kuru ile güncellenmesi ve buna uygun olarak mali tablolara yansıtılması gerekmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Sosyal Denge Sözleşmesine Memur ve Sözleşmeli Personelden Sendika Aidatı Kesilmesine İlişkin Hüküm Konulması

Samsun Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü ile sendika arasında yapılan sosyal denge sözleşmesinde, İdarede görevli kamu görevlilerinin sosyal denge tazminatından yararlanması sözleşmenin tarafı olan sendikaya “sendika aidatı” ödenmesi şartına bağlı kılınmıştır.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu’nun 24’üncü maddesinde sendika gelirleri arasında üyelerin ödeyecekleri üyelik ödentileri sayılmış, 25’inci maddesinin üçüncü fıkrasında, sendika tüzüğüne, üyelik ödentisi dışında her ne ad altında olursa olsun, üyelerden başka bir kesinti yapılmasını öngören hükümler konulamayacağı belirtilmiştir.

4688 sayılı Kanun’un 28’inci ve 32’inci maddelerinde ise; sosyal denge sözleşmesinin yapılma usulü ve şekli belirlenmiş, toplu sözleşme ikramiyesi hariç olmak üzere toplu sözleşme hükümlerinin uygulanmasında sendika üyesi olan ve sendika üyesi olmayan kamu görevlileri arasında ayırım yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Sosyal denge tazminatı ödenmesine ilişkin toplu iş sözleşmesinin 7'nci maddesinde; sosyal denge tazminatından yararlanan kamu görevlilerinden memur taban aylığının %1'i oranında sendika aidatı kesileceği ifade edilmiştir.

Danıştay On ikinci Dairesi tarafından 18.12.2019 tarihli Esas No:2019/4940 sayılı 01.09.2019 tarih ve 30875 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 28.08.2019 tarih ve 2019/1 sayılı Kamu Görevlileri Hakem Kurulu Kararı'nın "Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Mali ve Sosyal Haklar" başlıklı 4. bölümünün "Sosyal denge tazminatı" başlıklı 1'inci maddesinin 2'nci fıkrasında yer alan "Sosyal denge sözleşmesinin taraf sendikası, üyesi olmayan kamu görevlilerinden, aynı unvanlı üyesinden aldığı aidatın iki katına kadar sosyal denge sözleşmesi aidatı alabilir. Bu aidatı ödeyen kamu görevlileri, söz konusu sözleşmeden aynı usul ve esaslar dahilinde yararlanır" hükmünün iptali istemiyle açılan davada verdiği yürütmeyi durdurma kararında; "... sosyal denge sözleşmesinde taraf olan sendikanın dışında kalan sendikaların üyesi olan ve hiçbir sendikaya üye olmayan kamu görevlilerinden dayanışma aidatı veya başka adlar altında farklı oranlar üzerinden ödenti (aidat) alınmasına ilişkin hükümlerin, sosyal denge tazminatının ödenmesinde aynı kadro veya pozisyonlarda bulunan kamu görevlileri arasında ayırım (eşitsizlik) yaratacağı açık olduğundan, dava konusu düzenlemede hukuka uygunluk bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle; "Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Mali ve Sosyal Haklar" başlıklı 4. bölümünün "Sosyal denge tazminatı" başlıklı 1. maddesinin 2. Fıkrasının yürütmenin durdurulmasına, ... oybirliği ile karar verildi." denilmektedir.

Yapılan incelemede; SASKİ'de görevli kamu görevlilerinin sosyal denge tazminatından yararlanabilmesi için sözleşmenin tarafı olan sendikaya, memur taban aylığının %1'i oranında "sendika aidatı" ödemesi zorunluluğu getirildiği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında; mevcut Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesi'nde yer alan ve sosyal denge tazminatından yararlanan kamu görevlilerinden memur taban aylığının %1 oranında sendika aidatı kesilmesini öngören hükme 31.12.2025 tarihinden sonra yapılacak olan yeni Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesi'nde yer verilmeyeceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; SASKİ ile yetkili sendika arasında yapılan sosyal denge sözleşmelerine, sözleşmeyi imzalayan sendikanın üyesi olmayan kamu görevlilerinden sendika aidatı veya başka adlar altında aidat alınmasına ilişkin hükümler konulması, memur ve sözleşmeli personelden sendika aidatı dışında ilave olarak aidat kesilmesi, aynı kadro veya pozisyonlarda bulunan kamu görevlileri arasında ayırma ve eşitsizliğe neden olduğundan, sendika aidatı alınmasına yönelik bir şarta sosyal denge sözleşmelerinde yer verilmemesi gerekmektedir.

BULGU 2: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

İdare’de çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa’nın “Çalışma şartları ve dinlenme hakkı” başlıklı 50’nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu’nun 53’üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56’ncı maddesinde yıllık iznin 53’üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59’uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60’ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği’nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu’na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun’un 103’üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun’un 56’ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik’in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için iki yüz yirmi Türk Lirası (2024 yılında 2.666,00 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığının 17.05.2024 tarih ve 32549 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2024/7 sayılı Tasarruf Tedbirleri Genelgesi’nde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki

yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Mezkûr mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere işçiler yıllık izin haklarından feragat edemezler. İşçilerin sahip oldukları yıllık izin hakkı Anayasanın verdiği temel bir hak olup, bu hakkın özü işçinin işe gitmeyerek dinlenmesi esasına dayanmaktadır. İşçilerin yıllık ücretli izinlerini kullanmayarak biriktirmesi, bunun sonucunda iş akdinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçilere önceki yıllarda kullanmadıkları yıllık izinler için sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücret üzerinden toplu olarak ödeme yapılmasına sebebiyet vermekte, bu uygulama idareyi ek mali külfetle karşı karşıya bırakmaktadır. Ayrıca anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idare, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesinde öngörülen idari para cezasına muhatap olabilmektedir.

Yapılan incelemede, idarede görev alan kadrolu 53 işçinin 100 günün üzerinde kullanmadığı izinlerinin olduğu görülmüştür. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde, yıllık izin ücretleri işçilerin en son ücretleri dikkate alınarak ödeneceğinden, bu durum idare açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Kamu idaresi cevabında; birikmiş yıllık izinlerin kullandırılması konusunda gerekli çalışmalarının yapıldığı ve izinlerin kullandırılmasına başlandığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; SASKİ bünyesinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygun olarak ve idareye ek mali külfet getirmeyecek şekilde biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması gerekmektedir.

BULGU 3: İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması

İdarenin kadrolu işçilerinin bir kısmına mevzuatla belirlenen süreyi aşacak şekilde fazla mesai yaptırıldığı tespit edilmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun "Fazla çalışma ücreti" başlıklı 41'inci maddesinin birinci fıkrasında fazla çalışma; Kanunda yazılı koşullar çerçevesinde haftalık kırk beş saati aşan çalışmalar olarak tanımlanmış, sekizinci fıkrasında ise fazla çalışma süresinin iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı belirtilmiştir.

Anılan maddenin son fıkrasına istinaden hazırlanan ve 06.04.2004 tarihinde yürürlüğe giren İş Kanunu'na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği'nin "Fazla

çalışmada sınır” başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrasında ise; fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda iki yüz yetmiş saatten fazla olamayacağı ve bu süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere dair değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu ifade edilmiştir.

Bu hükümlerin amacı, fazla çalışmanın istisnai bir durum olması ve bu sebeple yıl içinde yapılacak fazla çalışmanın sınırlandırılmasıdır.

İdarenin 2024 yılı personel işlemlerinin incelenmesi neticesinde; yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ile fazla çalışma süresine 270 saatlik bir sınırlama getirilmesine rağmen, toplamda 47 işçi için bu sınırlamaya uyulmadığı görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında; işçi sayısının yeterli olmaması, idareden ayrılan personellerin bulunması, personel takviyesi yapılmış olsa da aynı nitelikte ve sayıda personel bulunamaması, şehrin tüm bölgelerinde ve 17 ilçesinde yoğun yatırım faaliyetleri ve iş programları yürütülmesi, ayrıca su hizmetlerinin 24 saat esasına göre yürütülmesi gereken bir hizmet olması gerekçeleriyle işçilere yasal sınırı aşacak şekilde fazla mesai yaptırıldığı; ancak daha sonraki yıllarda bu hususa dikkate edileceği ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla, işçilere fazla mesai yaptırılması ile ilgili olarak, açıklanan mevzuat hükümlerinde belirlenen kısıtlamalara riayet edilmesi gerekmektedir.

BULGU 4: Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısında Eksikliklerin Bulunması

İdarenin Coğrafi Bilgi Sistemi altyapısında eksikliklerin bulunduğu tespit edilmiştir.

07.11.2019 tarihli ve 30941 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 49 sayılı Coğrafi Bilgi Sistemleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinde göre Coğrafi Bilgi Sistemi, her türlü coğrafi verinin; üretilmesi, temini, depolanması, işlenmesi, yönetilmesi, analiz edilmesi, paylaşılması, sunulması ve güncel tutulması için gerekli olan donanım, yazılım, insan kaynağı, standartlar ve yöntemler bütünü ve coğrafi veri, konum bilgisi içeren her türlü veriyi ifade etmektedir. Aynı maddenin (1) bendinde Kararname’nin kapsamına dâhil kamu kurum ve kuruluşları sayılırken belediyeler ve bağlı kuruluşlarına yer verildiği görülmektedir. Söz konusu Kararname’nin 6’ncı maddesinde de kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetkilerine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu’na göre belediyelerin görev ve sorumlulukları arasında coğrafi ve kent bilgi sistemlerini kurma görevi (büyükşehir olmayan belediyeler için kurdurmak) bulunmaktadır. Büyükşehir belediyelerinin

müstakil bağlı idaresi konumundaki su idarelerinin de hem bahsedilen Kanunlar hem de İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "İlkeler" başlıklı 5'inci maddesine göre Coğrafi Bilgi Sistemleri veri tabanının oluşturulması, mevcut verilerin sayısallaştırılarak veri tabanına aktarılması ve sürekli güncellenmesi görevleri bulunmaktadır.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da, su ve kanalizasyon idarelerinin temel yetki ve görevlerinin; içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması, dağıtılması, türlü tesisin etüt ve projesinin yapılması veya yaptırılması, kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması ve bu amaçla her türlü tesisin etüt ve projesinin yapılması veya yaptırılması şeklinde belirlenmiş olduğundan İdarece, Coğrafi Bilgi Sistemi altyapısında, içme, kullanma suyu hat verileri, kanalizasyon ve yağmursuyu hat verilerinin bölge, mahalle ya da sokak düzeyinde hem mekânsal veri hem de özniteliksel veri (hat uzunluğu, cinsi, ölçüleri, malzeme türü vs.) halinde sayısallaştırılması ve tematik harita katmanları halinde saklanması, atıksu, yağmursuyu çizgi ve kanalizasyon verilerinin, verinin kaynağından elde edilerek işlenmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede; tüm ilçelerde Coğrafi Bilgi Sistemi veri tabanı oluşturulmuş olmasına rağmen; sayısallaştırma ve veri girişi işlemlerinin henüz tamamlanmadığı, özellikle 2020 yılı öncesi yapılan imalatlar için eksiklikler bulunduğu görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında; Coğrafi Bilgi Sistemine ilişkin eksiklerin giderilmesi için gerekli çalışmaların yürütüldüğü ifade edilmiştir.

Bu itibarla İdare tarafında su kayıp ve kaçaklarını önlemesi, kesintisiz su temini ve atık su bertarafının sağlanması, bakım onarım faaliyetleri ile altyapı yatırımlarına ilişkin iş ve işlemlerin hızlandırılması ve diğer kurum ve kuruluşlarla daha entegre bir çalışma yapabilmesi için yukarıda sayılan eksikliklerin giderilerek Coğrafi Bilgi Sistemi altyapısının güçlendirmesi gerekmektedir.

BULGU 5: Su Kaynaklarının Daha Etkin Kullanımı İçin Öngörülen Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi

İdare tarafından Su Kayıpları Tebliği'nde yer verilen birtakım yükümlülüklerin yerine getirilmediği tespit edilmiştir.

Tarım ve Orman Bakanlığı, içme-kullanma suyunun etkin kullanılması ve israfının önlenmesi, su temin ve dağıtım sistemlerindeki su kayıplarının kontrol edilmesi amacıyla, 08.05.2014 tarih ve 28994 sayılı Resmî Gazete’de İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği’ni yayımlamıştır. Yönetmelik’in 11’inci maddesinde; Yönetmelik’te belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyenlerin, 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ve ilgili diğer mevzuata göre sorumlu olacağı ifade edilmiştir.

Aynı Bakanlık tarafından 16.07.2015 tarih ve 29418 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan, İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği’nin 5’inci maddesinde, Su ve Kanalizasyon İdaresinin; idari ve fiziki su kayıplarının ölçüme dayalı olarak belirlenmesini, şebekenin ve sistemin şartnamelere ve uygulama projelerine uygun yapılmasını, kullanılan malzemelerin standartlara uygun olarak temin edilmesini, sistemde ana basınç bölgesi ve alt bölgelerin oluşturulmasını, şebekede etkili bir basınç ve debi yönetimi ile optimum işletme şartlarının sağlanmasını, sistemin izlenmesi ve kayıt altına alınmasını ve etkili bir su yönetim sistemi kurulmasını sağlamakla yükümlü olduğu düzenlenmiştir.

Tebliğ’in 6’ncı ve devamı maddelerinde ise, su kayıplarının önlenmesi, kullanılacak malzemeler, abonelik hizmetleri ve izinsiz su kullanımı konularında idarenin yapacağı işler hakkında ayrıntılı bilgi verilmektedir.

Su kayıp ve kaçığı konusunda yapılan incelemede aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir:

- Kolektörlerde analog basınç ölçer cihazları bulunmakta olup dijital basınç ölçer cihazları ile online izleme yapılmamaktadır.
- Mevcut su depolarının giriş ve çıkışlarında debimetre bulunmamaktadır.
- Mevcut terfi merkezlerinde debimetre bulunmamaktadır.
- Kırsal mahallelerde veri kontrol ve izleme sistemi (SCADA) bulunmamaktadır.
- Mevcut sistemin hidrolik modellemesi bulunmamaktadır.
- Mevcut Sistemin kalibrasyonu tam olarak yapılmamıştır.
- İçme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemini kontrol edebilmek için alt bölgelere ayrılmamıştır.

- Yüksek tüketimli abonelerin uzaktan izleme sistemi kısmi olarak mevcuttur.

Kamu İdaresi cevabında; su kayıp ve kaçaklarının azaltılması için gerekli çalışmaların yapıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, su kayıp ve kaçaklarının azaltılması ve bu suretle kamu kaynaklarının daha verimli kullanılmasını sağlamak için anılan Yönetmelik ve Tebliğ'de öngörülen işlerin yapılması hususunda azami gayretin gösterilmesi gerekmektedir.

BULGU 6: Taşınmazların Cins Tashihi İçin Gerekli İşlemlerin Yapılmaması

SASKİ'nin tapu kayıtlarındaki cinsi ile fiili kullanım durumu farklı olan taşınmazlarının bulunduğu ve cins tashihi için gerekli işlemlerin yapılmadığı tespit edilmiştir.

Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik'e göre cins tashihi, taşınmazların mevcut kullanım şekli ile tapu kayıtlarının farklı olması durumunda, tapu kayıtlarının mevcut kullanım şekli dikkate alınarak düzeltilmesi işlemi olarak tanımlanmıştır.

Anılan Yönetmelik'in 10'uncu maddesine göre, kamu idarelerinin mülkiyet, yönetim veya kullanımlarında bulunan taşınmazların tapu kayıtları ile mevcut kullanım şeklinin farklı olması durumunda taşınmazların mevcut kullanım şekli ile kayıtlara alınması ve cins tashihi için gerekli işlemlerin yapılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; SASKİ mülkiyetinde bulunan 48 taşınmazın tapu kayıtları ile mevcut kullanım şeklinin farklı olduğu, buna rağmen tapu kayıtlarının düzeltilmesi için herhangi bir işlem yapılmadığı görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında; 6360 sayılı Yasa kapsamında İdare mülkiyetine geçmiş bulunan yapıların yapı kayıt belgesi ve mimari projelerinin bulunmadığı, bu gerekçeyle taşınmazların cins tashihi işlemlerinin sonuçlandırılmadığı, ancak taşınmazların cins tashihi iş ve işlemlerinin devam ettirildiği ifade edilmiştir.

Yapılan açıklamalar uyarınca, İdare taşınmazlarının tapu kayıtlarının fiili kullanım şekline uygun hale getirilmesi için cins tashihi işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 7: Devralınan Su Aboneliklerine Ait Güvence Bedellerinin İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi

6360 sayılı Kanun uyarınca ilçe/belde belediyelerinin devretmesi gereken su güvence bedellerini, SASKİ'ye devretmediği tespit edilmiştir.

12.11.2012 tarih ve 6360 sayılı On Dört ilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Geçici 1'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, tüzel kişilikleri kaldırılan belediye ve köylerin; personeli, her türlü taşınır ve taşınmaz malları, hak, alacak ve borçlarının komisyon kararıyla ilgisine göre ilk mahalli idareler genel seçimi itibarıyla bakanlıklara, büyükşehir belediyesi, bağlı kuruluşu veya ilçe belediyesine devredileceği belirtilmiştir.

Dolayısıyla su ve atık su aboneliğine ait emanet niteliğinde olan, emanet hesaplarda kaydedilip izlenmesi gereken güvence bedellerinden daha önceki yıllarda ilgili kurumlarca alınan tutarların SASKİ'ye devredilmesi gerekmektedir.

Yapılan incelemede, su ve atık su aboneliğine ait emanet niteliğinde olan güvence bedellerinin SASKİ'ye gönderilmediği anlaşılmıştır. İdare tarafından 2014 yılında bu bedellerin aktarımının sağlanması için ilgili belediyelerle yazışma yapılmasına rağmen, bu konuda henüz bir ilerleme kaydedilmemiştir.

Kamu İdaresi cevabında; depozito bedellerinin SASKİ'ye aktarılması için ilgili ilçe belediyeleri ile gerekli yazışmaların yapıldığı, ancak ilçe belediyelerinden söz konusu tutarların henüz alınamadığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, 30 Mart 2014 tarihinden önce ilçe belediyeleri tarafından tahsil edilen abone sözleşmelerine ilişkin güvence bedellerinin, SASKİ tarafından takip ve tahsil işlemlerinin sonuçlandırılması gerekmektedir.

BULGU 8: Bazı Endüstriyel Atık Su Üreten İşletmelerin Bağlantı Kalite Kontrol Ruhsatlarının Geçerlilik Süresi Dolmasına Rağmen Yenileme İşlemlerinin Yapılmaması

İdare tarafından endüstriyel atık su üreten işletmelerden bağlantı kalite kontrol ruhsatlarının geçerlilik süresi dolanların ruhsat yenileme işlemlerinin yapılmadığı tespit edilmiştir.

SASKİ Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği; 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Kurulu ve Görevleri Hakkındaki Kanun'un zararlı suların tasfiyesine ve kanalizasyon şebekesine verilemeyecek maddelerin tespitine ilişkin hususları düzenleyen 19 ve 20'nci maddeleri ile 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun'un ilgili yönetmeliklerine dayanılarak hazırlanmıştır.

SASKİ Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde endüstriyel atık su: "*Endüstrilerden, ticari işletmelerden ve sanayi alanlarından kaynaklanan evsel atık su ve yağmur suyu haricindeki her türlü üretim, işlem ve prosesinden kaynaklanan suları*"; bağlantı kalite kontrol izin belgesi ise "*Bu belge Su Kirliliği ve Kontrolü Yönetmeliği Madde 44'de belirtilen ilgili, kanun ve yönetmeliklerle belirlenmiş kurum ve kuruluşlarca verilen "İzin Belgesi" niteliği taşır,*" şeklinde tanımlanmıştır.

31.12.2004 tarih 25687 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği'nin "Atık su bağlantı izni ve belgesi" başlıklı 44'üncü maddesinde; atık suların altyapı tesislerine bağlanabilmeleri için atık su bağlantı iznine tabi oldukları ve koşulların sağlanması halinde atık su altyapı tesisleri yönetimi tarafından izin verileceği ifade edilmiştir.

Atık Suların Kanalizasyon Şebekesine Deşarj Yönetmeliği'nin "Kanalizasyon sisteminden yararlanma onayı ve bağlantı kalite kontrol izin belgesi" başlıklı 9'uncu maddesinde; endüstriyel atık suları Kanalizasyon sistemine bağlamak veya deşarj etmek sureti ile kanalizasyon şebekesinden yararlanılmasının İdarenin onayına bağlı olduğu, onay şartlarının endüstriyel atık su kaynaklarına İdarece verilecek 'Bağlantı Kalite Kontrol İzin Belgesi'nde belirleneceği, atık su karakterini tespit edebilmek için kompozit numune alınarak analiz edileceği, alınan analiz sonuçları deşarj limitlerini sağlamış ise İdarece istenecek evraklar hazırlandıktan sonra söz konusu kuruluşa 'Bağlantı Kalite Kontrol İzin Belgesi' verileceği belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Bağlantı kalite kontrol izin belgesi geçerliliği ve süresi" başlıklı 10'uncu maddesinde ise İdare tarafından verilen izin belgesinin 3 yıl süre ile geçerli olduğu, her süre bitiminde şartların İdare tarafından incelenmek suretiyle bu belgenin yenileneceği ibare altına alınmıştır.

Öte yandan, SASKİ'nin hizmet alanı kapsamında faaliyet gösteren ve endüstriyel atık su kaynağı olabilecek abone tiplerinin raporlandığı bir veri havuzu bulunmadığı için bu

kapsamdaki abonelerin tamamı adına inceleme yapılamamıştır. İdarenin Abone Bilgi Yönetim Sistemi üzerinden, anılan Yönetmelik hükümlerine göre endüstriyel atık su kaynağı olabilecek işletmeler seçilerek bunlara verilen BKK izin belgesinden 3 yıllık geçerlilik süresi dolanlar kontrol edilmiş ve 3 yıl önce izin belgesi verilen 10 adet aboneden 7 tanesinin belgesinin yenilenmediği tespit edilmiştir.

Kamu İdaresi cevabında; bağlantı kalite kontrol ruhsatı yenilenmeyen işletmelerden 5 adedinin isminin değişmiş olduğu, 1 adedinin ruhsatının yenilendiği, 2 adedinin SASKİ Atıksuların Kanalizasyona Deşarj Yönetmeliğine göre muaf olduğu ifade edilmiş olsa da, bahse konu işletmelerin isim değişikliği, muafiyet durumları ve bağlantı kalite kontrol ruhsatı yenilme işlemlerine ilişkin belgelere rapor cevabı ve ekleri arasında yer verilmemiştir.

Sonuç olarak; İdare tarafından hizmet alanı içerisinde BKK ruhsatı olmadan faaliyette bulunan veya geçerlilik süresi dolan endüstriyel atık su kaynağı işletmelerin tespit edilmesine yönelik İdare abone yönetim sistemi, vergi daireleri, sosyal güvenlik kurumları, ticaret ve sanayi odaları ve belediyelerden işyeri sorgulamaları yapılması ve tespit edilen işletmelerin Yönetmelik'e uygun şekilde ruhsatlandırılması ve ruhsat yenileme denetim işlemlerinin takip edilmesi gerekmektedir.

BULGU 9: Su ve Kanal Katılma Payı Alacakları ile Abonelik Bedellerinin Takip ve Tahsil İşlemlerinin Gerçekleştirilmemesi

Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim kurumları, yurtlar ve okul pansiyonlarına ait su ve kanal katılma payı alacakları ile abonelik bedellerinin takip ve tahsil işlemlerinin gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde; bu Kanunun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanacağı, aynı Kanun'un 13'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde ise, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca, su ve kanalizasyon tesislerinden yararlananlardan ilgili belediye adına alınacak katılma paylarının İdare'nin ana gelir kaynakları arasında yer aldığı belirtilmiştir.

2464 sayılı Kanunun 86'ncı maddesinde yol harcamalarına katılma payı, 87'nci maddesinde kanalizasyon harcamalarına katılma payı, 88'inci maddesinde ise su tesisleri harcamalarına katılma payı düzenlenmiş olup Kanunun 89'uncu maddesinde, harcamalara katılma paylarının, bir program dâhilinde veya istek üzerine doğrudan doğruya yapılan işlerde,

bu hizmetler dolayısıyla yapılan giderlerin tamamı olduğu, yapılacak giderler peşin ödendiği takdirde bu payların ilgililerden yüzde yirmi beşi noksanı ile alınacağı, ancak, harcamalara katılma paylarının bina ve arsalarda vergi değerinin yüzde 2'sini geçemeyeceği; 90'ıncı maddesinde, yol harcamalarına katılma payının, bu hizmetin yapıldığı yollardan faydalanan, su tesisleri ile kanalizasyon harcamalarına katılma payının ise hizmetten faydalanan şekillerine göre ilgili gayrimenkul sahipleri arasında ve 87'uncu maddeye göre hesaplanan katılma payları toplamının ilgili gayrimenkullerin vergi değerleri toplamına oranlanarak dağıtılması suretiyle hesaplanıp tahakkuk ettirileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca, Kanunun 91'inci maddesinde, harcamalara katılma paylarının tahakkukunun, işler hangi ihale usulü ile yapılmış olursa olsun; hizmetin tamamlanarak halkın istifadesine sunulmasından sonra yapılacağı; 93'üncü maddesinde de 92'nci maddeye göre payların ilan ve tebliğ edildiği yılı takip eden yıldan itibaren iki yılda dört eşit taksitte, peşin ödemelerde tahakkuk tarihinden itibaren bir ay içinde tahsil edileceği ifade edilmiştir.

Anılan Kanunun 97'nci maddesinde, ise belediyelerin bu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkili olduğu, belediyelere tekel olarak verilmiş işlerin ise kendi özel hükümlerine tabi bulunduğu belirtilmiştir.

Yapılan incelemede; Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim kurumları, yurtlar ve okul pansiyonlarına ait su ve kanal katılma payı, basılı evrak bedeli, sayaç bedeli, sayaç sökme ve takma bedeli, tetkik ve keşif bedellerinden kaynaklı gecikme cezası ve katma değer vergisi dâhil toplam 2.335.086,40 TL alacağın tahsilatının yapılamadığı, söz konusu tutarın her yıl katlanarak arttığı görülmüştür.

Kamu İdaresinin cevabında; Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullar tarafından abonelik başvurusu yapıldığında bu okullara da diğer tüm aboneler gibi abonelik bedeli ve katılım payı tahakkuk ettirildiği, ayrıca bu konu ile ilgili mahkeme süreçlerinin başlatıldığı ve yargı kararlarına istinaden takip ve tahsilat işlemlerinin gerçekleştirileceği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak; 2.335.086,40 TL alacağın takip ve tahsil işlemlerinin gerçekleştirilmesi için ilgili kurumlar nezdine gerekli girişimlerin başlatılması gerekmektedir.

BULGU 10: İdarenin Hizmet Alanı Kapsamında Bulunan Bazı Kırsal Yerleşim Yerlerinde Abonelik İşlemlerinin Tamamlanmamış Olması

İdarenin hizmet alanı kapsamında bulunan bazı kırsal yerleşim yerlerinde su sayacı takma ve abonelik işlemlerinin tamamlanmadığı, bu yüzden kaçak su kullanım riskine sebebiyet verildiği görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesinde; su ve kanalizasyon idarelerinin görevleri arasında içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek sayılmaktadır.

İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nin "Su kayıplarını azaltmak üzere alınacak tedbirler" başlıklı 7'nci maddesinde idarelerin içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi ile sistemin izlenmesi ve kontrolü için, bu Yönetmelik uyarınca çıkarılacak Teknik Usuller Tebliği'nde verilen yöntemleri uygulayacağı belirtilmiştir. Bu kapsamda yayımlanan Tebliğ'in "Abonelik işlemleri" başlıklı 30'uncu maddesinde idarelerin hizmet vermekle yükümlü olduğu tüm gerçek ve tüzel kişilerin abone olmak, sayaç taktırmak ve sayacı işler durumda muhafaza etmekle idareyle birlikte yükümlü olduğu, idarelerin abonesiz ve sayaçsız su kullanımını önlemek maksadıyla gerekli çalışmaları yapacağı, abonelik tesis edilirken suyun kullanım şekline ve kullanıcıya göre abone türlerinin belirlenerek sisteme giriş yapılacağı düzenlemeleri yer almaktadır.

SASKİ Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Kaçak su kullanımı" başlıklı 28'inci maddesinde; İdarenin tasarrufundaki yeraltı veya yerüstü su kaynaklarından, tesislerinden, su taşıyan boru hatlarından veya su şube yolundan İdareden izin almadan sayaçsız olarak ya da sayacı işletmeyecek her hangi bir şekilde su alma işinin kaçak su kullanımı olduğu, bu şekilde su kullanan kişilerin kaçak su kullanımlarının tutanakla tespit edilip kullanımının engelleneceği; kaçak su kullanımı müeyyidesi uygulanarak su bedelinin tahakkukunun ve tahsilinin yapılacağı belirtilmektedir.

Yukarıda yer alan mevzuat hükümlerinden; İdarenin hizmet alanı dâhilinde bulunan yerlere ilişkin içme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyacının yer altı ve yer üstü suyu kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine ilgili su hizmeti ulaşıncaya kadar gerekli olan işlemlerin İdare tarafından yapılması aynı zamanda İdarenin tasarrufunda olan yeraltı ve yerüstü su kaynaklarından İdareden izin almadan sayaçsız su kullanımı olması durumunda ise bu durumun kaçak su kullanımı sayılacağı ve engelleneceği anlaşılmaktadır.

Yapılan incelemede; 2024 yılına ilişkin detayı aşağıda yer alan mahallelerde henüz su sayacı takma ve abonelik işleminin tamamlanamadığı tespit edilmiştir.

Tablo 8: Su Sayacı Takılmayan Mahallelerin Listesi

İlçesi	Mahalle Adı	Nüfus	Potansiyel Abone Sayısı
Alaçam	Gülkaya	84	21
Alaçam	Örenli	166	42
Alaçam	Yoğunpelit	182	46
Alaçam	Yukarıkoçlu	128	32
Alaçam	Gümüşova	90	23
Alaçam	Pelitbükü	313	78
Asarcık	Kesealan	193	48
Çarşamba	Bezirgân	302	76
Ayvacık	Döngelyatak	267	67
Ayvacık	Kabaklık	294	74
Ayvacık	Çökekli	359	90
Ayvacık	Esenyurt	113	28
Salıpazarı	Cevizli	388	97
Salıpazarı	Esatçiftliği	603	151
Salıpazarı	Kırgıl	196	49
Salıpazarı	Konakören	525	131
Salıpazarı	Suluca	286	72
Salıpazarı	Yenidoğan	201	50
Salıpazarı	Yukarı Kestanepınar	293	73
Atakum	Aslandamı	156	39
Atakum	Elmaçukuru	296	74
Atakum	Erikli	406	102
Atakum	Güneyköy	155	39
Atakum	Kabadüz	289	72
Atakum	Kasnakçımermer	237	59
Atakum	Şenyurt	81	20

Terme	Çamlıca	195	49
Terme	Kazımkarabekirpaşa	546	137
Terme	Kusca	146	37
Yakakent	Çamalan	221	55
Yakakent	Karaaba	478	120
Yakakent	Kuzören	231	58
Yakakent	Sarıgöl	282	71
Bafra	Asmaçam	159	40
Bafra	İğdir	119	30
Bafra	Sarpın	367	92
Bafra	Yiğitalan	90	23
Bafra	Kanlıgüney	129	32
Vezirköprü	Başfakı	41	10
Vezirköprü	Elaldı	523	131
Vezirköprü	Elbeği	164	41
Vezirköprü	Meşeli	584	146
Vezirköprü	Orta	178	45
Vezirköprü	Öğürlü	199	498
Vezirköprü	Taşlıyük	354	89
Vezirköprü	Yağcı	651	163
Toplam			5.684

Kamu İdaresi cevabında; İdare tarafından hizmet götürülen kırsal yerleşim yerlerine su sayacı takma ve abonelik işlemlerinin tesis edildiği, herhangi bir hizmet verilmemiş (su hattı, su deposu, kanalizasyon hizmeti, su terfi hizmeti gibi) yerlerden talep olmaması sebebiyle abonelik işlemlerinin tesis edilemediği ifade edilmiş; ancak kırsal yerler veya mahallerden hangilerine hizmet götürülmediği açıklanmamıştır.

Sonuç olarak, su sayacı takma ve abonelik işlemlerinin tamamlanarak kaçak su kullanımı riskinin ortadan kaldırılması ve olası hukuki yaptırımlara mahal verilmemesi gerekmektedir.

BULGU 11: Kamu Kurumlarından Vadesi Geçmiş Su Alacaklarının Tahsil Edilmemesi

İdare'nin kamu kurumlarından olan vadesi geçmiş su alacaklarının takip ve tahsil işlemlerinin zamanında yapılmadığı tespit edilmiştir.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Üst yöneticiler" başlıklı 11'inci maddesinde;

"(...)

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, malî yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve kanunlar ile Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler."

"Gelirlerin toplanması sorumluluğu" başlıklı 38'inci maddesinde;

"Kamu gelirlerinin tarh, tahakkuk, tahsiliyle yetkili ve görevli olanlar, ilgili kanunlarda öngörülen tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur."

"Malî hizmetler birimi" başlıklı 60'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde;

"İlgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek." hükümleri yer almaktadır.

SASKİ Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin "Zamanında ödenmeyen borçlar" başlıklı 26'ncı maddesinde;

"(1) Aboneler, tahakkuk eden fatura bedellerini bildirimde belirtilen son ödeme gününe kadar ödemekle yükümlüdürler. Abonelikte kimse bulunmazsa abonelik adresine bırakılan faturada belirtilen su/atıksu borcu kesme ihbarnamesi ile aboneye bildirim yapılmış sayılır.

(2) Borcunu ödemeyen abonelere aşağıdaki yaptırımlar uygulanır:

a) Fatura bedellerini bildirimde belirtilen son ödeme tarihine kadar ödemeyen abonelerin suları kapatılabilir.

b) Süresinde ödenmeyen fatura bedelleri, 21/07/1953 tarih ve 6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 'inci maddesinde belirtilen oranda gecikme zammı ile birlikte yasal yollardan tahsil edilir. Bu husus abonelik sözleşmelerinde açıkça belirtilir” denilmektedir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre; üst yöneticiler kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan dolayı olan sorumluluğunun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirmektedir. Mali hizmetler birimi kamu gelirlerinin tahsil işlemlerinin zamanında ve eksiksiz olarak yapılmasından sorumludur. Su ve kanalizasyon idarelerinin asli geliri su hizmeti verilmesi karşılığında abonelerden alınan bedellerdir. Tahakkuk eden fatura bedellerini süresi içinde ödemeyen abonelerden alacakların yasal yollardan tahsil edilmesi gerekmektedir.

İdarenin gelir işlemlerinin incelenmesi neticesinde; Samsun ilinde bulunan bazı kamu kurumlarına ait vadesi geçmiş olan 3.572.641,50 TL tutarındaki su alacağının takip ve tahsil işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında; kamu kurumlarından olan alacakların tahsili için gerekli işlemlerin başlatıldığı ifade edilmiştir.

Sonuç itibarıyla; İdare tarafından gelirlerin toplanması sorumluluğu kapsamında, kamu kurumlarından olan vadesi geçmiş su alacaklarının takip ve tahsil işlemlerinin zamanında yapılması gerekmektedir.

BULGU 12: Su Faturaları Üzerinden Tahakkuk Ettirilen ÇTV Paylarının İlgili Olduğu İlçe Belediyelerine Aktarılmaması

SASKİ tarafından su faturaları ile birlikte tahsil edilen Çevre Temizlik Vergilerinin ilgili olduğu ilçe belediyelerine aktarılmadığı tespit edilmiştir.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu’nun mükerrer 44’üncü maddesine göre; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden

yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalar çevre temizlik vergisine tabidir. Aynı maddede; konutlara ilişkin su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan ÇTV'nin, su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılacağı ve büyükşehirlerde su ve kanalizasyon idarelerince su tüketim bedeli ile birlikte tahsil edileceği belirtilmiştir.

Su ve kanalizasyon idareleri tarafından ilçe belediye sınırları içerisindeki konutlardan tahsil edilen ÇTV ve gecikme zammının %80'i ilgili belediyeye, %20'si ise büyükşehir belediyesine tahsilatı takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar bildirilerek aynı süre içinde ödenmelidir.

Yapılan incelemede; 2024 yılı içinde SASKİ tarafından su faturası ile birlikte tahsil edilen ÇTV ve gecikme zamlarından %20'si büyükşehir belediyesi payı olarak Samsun Büyükşehir Belediyesi'ne aktarılmakta iken, bazı ilçe belediyelerine ait olan toplam 23.918.484 TL'nin bu ilçelere gönderilmediği görülmüştür.

Kamu İdaresi cevabında; ilçe belediyeleri adına yapılan yağmursuyu tahliye hizmetine ilişkin bazı belediyelerden alacakların mevcut olduğu ve bu belediyelerle mahsuplaşmaların yapıldığı, kalan belediyeler ile ilgili çalışmaların ise devam ettiği ifade edilmiştir.

İlgili mevzuat hükmü uyarınca, mutabakat çalışmalarının tamamlanması ancak ek mali külfetle karşılaşılması için ÇTV ve gecikme zamlarından ilçe belediyesine düşen payların geciktirilmeden ve tam olarak gönderilmesi gerekmektedir.

BULGU 13: Çevre Katkı Paylarının Bakanlığına Aktarılmaması

İdare tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca ayrılan çevre katkı paylarının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına aktarılmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 18'inci maddesinde çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin iyileştirilmesi ve çevre ile ilgili yatırımların desteklenmesi amacıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesine gelir kaydedilmek üzere büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edilen su ve kullanılmış suları uzaklaştırma bedellerinin % 1'inin çevre katkı payı olarak ayrılması ve bu tutarların en geç ertesi ayın on beşine kadar ilgili mal saymanlıkları hesaplarına aktarılması gerektiği; söz konusu gelirin tahsili ve bütçede öngörülen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usul ve esasların Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği ve bu gelirin

tahsilatında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki madde hükmüne dayanılarak hazırlanan ve 03.04.2007 tarih ve 26482 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çevre Gelirlerinin Takip ve Tahsili ile Tahsilat Karşılığı Öngörülen Ödeneğin Kullanımı Hakkında Yönetmelik’in “Çevre gelirlerinin tahsili” başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde; “*Büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerince; çevre temizlik vergisi, katma değer vergisi dâhil her türlü vergi ve cezadan arındırılmış net metreküp karşılığı su bedeli ve kullanılmış suları uzaklaştırma bedeli olarak tahsil edilen meblağın yüzde biri oranındaki tutar en geç ertesi ayın on beşine kadar büyükşehir belediyesinin bulunduğu mahaldeki ilgili muhasebe birimi hesaplarına aktarılır ve bütçeye gelir kaydedilir. Büyükşehir belediyelerince ilgili muhasebe birimine yatırılan tutarı gösteren alındı belgesi, tutarın yatırıldığı ayın sonuna kadar ilgili büyükşehir belediyesince Bakanlığa gönderilir*” denilmektedir.

Yapılan incelemede, Bakanlığa aktarılması gereken 363 Kamu İdareleri Payları Hesabında kayıtlı olan toplam 32.694.460,37 TL tutarındaki çevre katkı payının anılan Bakanlığa gönderilmediği tespit edilmiştir.

Kamu idaresi cevabında; bütçe imkanları doğrultusunda ödemelerin en kısa zamanda yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu itibarla 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca ayrılıp zamanında gönderilmeyen 32.694.460,37 TL tutarındaki çevre katkı payı ile aylar itibarıyla hesaplanarak ayrılan payların herhangi bir ek mali külfete sebep olunmaması açısından mevzuatta belirtilen süre içerisinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına aktarılması gerekmektedir.

BULGU 14: İdarece Kesilen Vergilerin İlgili Vergi Dairesine Gönderilmemesi

SASKİ tarafından yapılan çeşitli vergi kesintilerinin vergi dairesine gönderilmediği tespit edilmiştir.

İlgili mevzuatı uyarınca Katma Değer Vergisi, Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi gibi çeşitli vergiler için kaynakta kesinti uygulaması yapılmakta ve kesinti yapan tarafından vergi dairesine beyan edilerek süresi içinde ödenmesi gerekmektedir. SASKİ de yaptığı ödemeler üzerinden Katma Değer Vergisi, Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi, Damga Vergisi gibi birçok vergi için kesinti yapmakta ve vergi dairesine bildirmektedir.

SASKİ tarafından kesilen vergiler, beyan edildiğinde 360 Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabından 368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler Hesabına aktarılmaktadır. Ancak çeşitli kaynaktan kesilen vergilerin vergi dairesine gönderilmediği ve hesapta bekletildiği görülmüştür.

SASKİ tarafından gerek geçmiş dönemde gerekse 2024 yılı içinde kesilerek vergi dairesine gönderilmeyen vergi tutarı 24.420.140 TL'dir.

Kamu idaresi cevabında; 31.12.2024 tarihinde görünen vadesi geçmiş vergi borçlarına ilişkin KDV iade sürecinin 2025 yılının Nisan ayı itibarıyla tamamlandığı ve mevcut durumda İdarenin vergi borcunun bulunmadığı ifade edilmişse de; 2023 ve 2024 yıllarına ait vergi borçlarının zamanında ödenmemiş olması nedeniyle, geçen süreye bağlı olarak İdare tarafından gecikme zammı ve cezası ödenmektedir.

Sonuç olarak, ceza, zam gibi ek mali külfetlerle karşı karşıya kalınmaması için kesinti yapılmak suretiyle tahsil edilen vergilerin vergi dairesine zamanında ve eksiksiz olarak gönderilmesi gerekmektedir.

BULGU 15: Yapım İşlerinde İnşaat Sigortasında Bazı Risk Kalemlerinde Muafiyet Oranlarının Yüksek Belirlenmesi

İdareye ait bazı yapım işlerinde, yüklenici tarafından yaptırılan inşaat sigortasında (bütün riskler) bazı risk kalemlerine %2'den fazla muafiyet uygulandığı tespit edilmiştir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinde; yüklenicinin çeşitli risklere karşı yaptıracığı inşaat sigortası (bütün riskler) poliçelerinde tüm riskler için uygulanabilecek muafiyet oranının azami %2, deprem, sel, su baskını, toprak kayması ve terör riskleri için uygulanabilecek koasürans oranının ise azami %20 olacağı hüküm altına alınmıştır. Söz konusu mevzuat hükmü çerçevesinde; muafiyet açısından uygulanabilecek azami oranın %2 olması gerekmektedir.

Yapılan incelemede, İdare tarafından ihale edilen yapım işlerine ilişkin yüklenicilerin yaptırdığı inşaat sigortası (bütün riskler) kapsamında yer alan bazı risk kalemlerinde muafiyet oranının %2'den fazla belirlendiği görülmüştür.

Sigorta poliçesinde muafiyet oranlarının mevzuatta yer alan orandan yüksek belirlenmesi yüklenicinin nihai sorumluluğunu değiştirmemekle birlikte; olası risklerin vuku bulması durumunda sigorta şirketlerinin zarar üstlenimlerini azaltmakta, yüklenicinin risk

maliyetine katlanma yükümlülüğünü arttırmaktadır. Diğer taraftan poliçelerde genel teamül olarak belirtilen oranlarda muafiyetler konulması yüklenicinin olası risklere katlanma maliyetlerini arttırarak idarenin de işi zamanında veya daha düşük maliyetli olarak tamamlaması yükümlülüğüne engel olabilecektir.

Kamu İdaresi cevabında; İçme Suyu Dairesi Başkanlığı'na bağlı yapım işlerinde yüklenici tarafından yaptırılan inşaat sigortasında (bütün riskler) bulunan muafiyet oranlarının Yapım İşleri Genel Şartnamesi'ne uygun olarak düzenlendiği ve uygun olmayanlar için zeyilname yaptırıldığı, ayrıca yeni ihalesi yapılan işlerde inşaat sigortası muafiyet oranının %2 olarak uygulandığı ifade edilmişse de; ihalesi geçmişte yapılmış ancak devam eden bazı yapım işlerinde inşaat sigortası (tüm riskler) muafiyet oranlarının %2'den yüksek olduğu ve bu oranların henüz düzeltilmediği görülmüştür.

Netice olarak ihalelerde yasal etkinliğin göz önünde tutularak muafiyet oranlarının azami %2 oranına çekilmesi ve olası risklerin maliyet üstlenimlerine karşı ihtiyatlı olunması gerekmektedir.

BULGU 16: Yapım İşlerine İlişkin İnşaat Sigortalarının Zamanında Yaptırılmaması

Yapım işlerine ait inşaat sigortası (bütün riskler) başlangıç tarihlerinin Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 9'uncu maddesinde yapım işlerinde iş ve işyerinin sigortalanacağı, sigortanın mahiyetini açıklayan Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin "İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; yüklenicinin, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 9'uncu maddesi hükümleri dâhilinde; işyerlerindeki her türlü araç, malzeme, ihzarat, iş ve hizmet makineleri, taşıtlar, tesisler ile sözleşme konusu iş için, işin özellik ve niteliğine göre ihale dokümanında belirtilen şekilde, işe başlama tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen süre içinde oluşabilecek deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı "inşaat sigortası (bütün riskler), geçici kabul tarihinden kesin kabul tarihine kadar geçecek süreye ilişkin ise yürürlükteki inşaat sigortası (bütün riskler) Genel Şartları çerçevesinde kapsamı ihale dokümanında belirtilen genişletilmiş bakım devresi teminatını içeren sigorta yaptırmak zorunda olduğu hüküm altına alınmıştır.

Öte yandan sigorta poliçesinin ve sigortacının sorumluluğunun başlangıç tarihi ile ilgili tüm inşaat sigortalarında geçerli olmak üzere 01.02.2009 tarihinde yürürlüğe konulan İnşaat Sigortası Genel Şartları (Bütün Riskler)’nin “Çeşitli Hükümler” kısmının “Sigorta Priminin Ödenmesi, Sigortacının Sorumluluğunun Başlaması ve Sigorta Ettirenin Temerrüdü” başlıklı C.1 maddesinde; sigorta priminin tamamının, primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın (ilk taksit) akit yapılır yapılmaz ve en geç poliçenin teslimi karşılığında ödeneceği, aksi kararlaştırılmadıkça, prim veya peşinat ödenmediği takdirde poliçe teslim edilmiş olsa dahi sigortacının sorumluluğunun başlamayacağı ve bu hususun poliçenin ön yüzüne yazılacağı ifade edilmiştir.

Anılan mevzuat hükümlerinden de anlaşılabacağı üzere; yapım işi ihalelerinde yüklenici, işin başlangıç tarihinden geçici kabul tarihine kadar geçen sürelerde oluşacak deprem, su baskını, toprak kayması, fırtına, yangın gibi doğal afetler ile hırsızlık, sabotaj gibi risklere karşı inşaat sigortası (bütün riskler) sigortası yaptırmakla yükümlüdür. Ayrıca inşaat sigortasının başlaması için sigorta priminin tamamının, primin taksitle ödenmesi kararlaştırılmışsa peşinatın ödenmesi şarttır. Prim ödemesi yapılmadığı takdirde ilgili sigortanın sorumluluk yönüyle bir geçerliliği bulunmamaktadır.

Yapılan incelemede, 2024 yılında yapımı devam eden ve geçici kabulü yapılan işlerin yer teslimlerinin yapılarak inşaatın başlatıldığı; ancak inşaat sigortası (bütün riskler) sigortalarının daha sonraki tarihlerde tanzim edildiği, bu uygulamanın da genellik arz ettiği görülmüştür.

Yapım işine ait inşaat sigortası poliçelerinin zamanında yapılmaması veya primlerinin ödenmemesine bağlı olarak sorumlulukla ilgili hükümlerin işe başlama tarihi yerine ileri tarihlerde geçerlilik kazanması, Yapım İşleri Genel Şartnamesi’nin anılan hükümlerine aykırılık teşkil etmektedir.

Kamu İdaresi cevabında; İdare tarafından yapımı devam eden işlerde inşaat sigortası (bütün riskler) poliçelerinin işin Sözleşmesine ve Yapım İşleri Genel Şartnamesine göre uygun olmayan başlangıç-bitiş süreleri kısmında gerekli düzeltmelerin yapılarak zeyilnamelerinin İdareye sunulması hususunda yüklenici firmaların yazı ile uyarıldığı ve söz konusu işlere ait sigorta poliçe zeyilnamelerinin düzenlenerek İdareye teslim edildiği ifade edilmişse de; ihalesi geçmişte yapılmış olup halen devam eden bazı yapım işlerinde yer teslimlerinin yapılarak inşaatın başlatıldığı, ancak inşaat sigortası (bütün riskler) sigortalarının daha sonraki tarihlerde tanzim edildiği, bu uygulamanın da genellik arz ettiği görülmüştür.

Sonuç olarak, Yapım işine ait inşaat sigortası poliçelerinin yüklenicinin işe başladığı tarih itibarıyla başlatılması, söz konusu sigortalara ilişkin primlerin zamanında ödenmiş olması gerekmektedir.

BULGU 17: İhale Edilen Yapım İşlerinde Mahal Listelerinin Bulunmaması

İdare tarafından ihale edilen yapım işlerine ilişkin ihale dokümanlarında mahal listelerinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşme Kanunu’nun “Sözleşme Türleri” başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasında; “a) Yapım işlerinde; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü bedel sözleşme, ... c) Yapım işlerinde; ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine, mal veya hizmet alımı işlerinde ise işin ayrıntılı özelliklerine dayalı olarak; idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden birim fiyat sözleşme” düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Aktarılan mevzuat hükmü çerçevesinde yapım işlerinde ihale edilen işlerin anahtar teslimi götürü bedel sözleşme üzerinden ihaleye çıkılabilmesi için uygulama projesinin; birim fiyatlı olarak ihaleye çıkılabilmesi için ihale dokümanında ön veya kesin projelerin, bunlara ilişkin mahal listelerinin ve birim fiyat tariflerinin bulunması gerekmektedir.

İhale edilen işlerde istekliler projelere ve bunlara ilişkin mahal listelerinde gösterilen işlerin tamamına teklif vermektedir. Mahal listeleri, yapım işlerinde hangi imalatın hangi alana uygulanacağını gösteren dokümanlardan birisi olup, isteklilerin hazırlayacakları teklifleri de doğrudan etkileyen unsurlardan biridir. Bu anlamda, yapım işlerinde projelerle birlikte mahal listelerinin de hazırlanıp ihale dokümanına dâhil edilmek suretiyle ihaleye çıkılması gerekmektedir.

Yapılan incelemede; İdare’ce yapılan ihalelerde mahal listesi hazırlanmadığı ve ihale dokümanı kapsamında isteklilere verilmediği, bu uygulamanın da genellik arz ettiği görülmüştür.

İhaleden önce proje hazırlamaktan kaçınılması mümkün olmadığı gibi, sözleşmeden sonra mahal listelerinin değişeceği varsayımıyla da ihaleden önce işe ilişkin mahal listelerinin hazırlanmasından kaçınılması da mümkün değildir.

Kamu İdaresi cevabında; 2024 yılında İdare tarafından düzenlenen yapım ihalelerinde mevzuatın öngördüğü şekilde imalat iş kalemlerinin hangi alanlara uygulanacağını gösteren mahal listelerinin ihale dokümanı kapsamına alındığı ifade edilmişse de; incelenen bazı yapım işlerinde mahal listelerinin ihale dokümanı kapsamında bulunmadığı görülmüştür.

Sonuç olarak, ihale edilen yapım işlerinde mevzuatın öngördüğü şekilde projeler ve imalat iş kalemlerinin hangi alanlara uygulanacağını gösteren mahal listeleri hazırlanarak ihale dokümanına dâhil edilmesi ve bu suretle ihaleye çıkılması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Çevre Katkı Paylarının Bakanlığına Aktarılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	İdare tarafından bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Su Kaynaklarının Daha Etkin Kullanımı İçin Öngörülen Yükümlülüklerin Yerine Getirilmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	Bu konuda İdare tarafından çalışma başlatılmakla birlikte, bulgunun gereği tam olarak yerine getirilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Devralınan Su Aboneliklerine Ait Güvence Bedellerinin İlgili Belediyelerden Tahsil Edilmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	İdare tarafından bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Yapım İşlerine İlişkin Bütün Riskler Sigortalarının Zamanında Yaptırılmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Bu konuda İdare tarafından çalışma başlatılmakla birlikte, bulgunun gereği tam olarak yerine getirilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Coğrafi Bilgi Sistemi Altyapısında Eksikliklerin Bulunması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Bu konuda İdare tarafından çalışma başlatılmakla birlikte, bulgunun gereği tam olarak yerine getirilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Su Faturaları Üzerinden Tahakkuk Ettirilen ÇTV İlçe Belediyesi Paylarının Aktarılmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Bu konuda İdare tarafından çalışma başlatılmakla birlikte, bulgunun gereği tam olarak yerine getirilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Yapım İşlerinde İnşaat Sigortasında Bazı Risk Kalemlerinde Muafiyet Oranlarının Yüksek Belirlenmesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Bu konuda İdare tarafından çalışma başlatılmakla birlikte, bulgunun gereği tam olarak yerine getirilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
İşçilere Yasal Süreyi Aşacak Şekilde Fazla Mesai Yaptırılması	2023	Yerine Getirilmedi	İdare tarafından bu konuda herhangi bir düzeltici işlem tesis edilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
İdarece Kesilen Vergilerin İlgili Vergi Dairesine Gönderilmemesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	İdare tarafından kesilen vergiler vergi dairesine gönderilmiş olmakla birlikte, vergilerin zamanında vergi dairesine gönderilmemesi İdare'nin vergi zammı ve cezası ödemesine neden olduğundan, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Su ve Kanal Katılma Payı Alacakları ile Abonelik Bedellerinin Takip ve Tahsil İşlemlerinin Gerçekleştirilmemesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Bu konuda İdare tarafından çalışma başlatılmakla birlikte, bulgunun gereği tam olarak yerine getirilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.

Kamu Kurumlarından Vadesi Geçmiş Su Alacaklarının Tahsil Edilmemesi	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Bu konuda İdare tarafından çalışma başlatılmakla birlikte, bulgunun gereği tam olarak yerine getirilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Bu konuda İdare tarafından çalışma başlatılmakla birlikte, bulgunun gereği tam olarak yerine getirilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
Taşınmazların Cins Tashihi İçin Gerekli İşlemlerin Yapılmaması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Bu konuda İdare tarafından çalışma başlatılmakla birlikte, bulgunun gereği tam olarak yerine getirilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.
İdarenin Hizmet Alanı Kapsamında Bulunan Bazı Yerleşim Yerlerinde Sayaç Takma İşleminin Tamamlanmamış Olması	2023	Kısmen Yerine Getirildi	Bu konuda İdare tarafından çalışma başlatılmakla birlikte, bulgunun gereği tam olarak yerine getirilmediğinden, söz konusu hata cari yıl raporunda yeniden bulgu konusu yapılmıştır.